

ÖVERTRÄDELSENS KLASSIKER 10

BARNAHANDLERSKAN

Gabrielle Wittkop
BARNAHANDLERSKAN

Översättning och efterord: Camilla Nilsson

VERTIGO FÖRLAG

SÖDERMALM 2007

Originalalets titel:
LA MARCHANDE D'ENFANTS (2003)

© Éditions Verticales

© Den svenska utgåvan: Camilla Nilsson och Vertigo förlag

Tack till Henrik Helmér och Nikola Delescluse.

Utgiven med generöst stöd från franska kulturministeriet.

Formgivning: Carl Johansson, V.A.&P.

Tryck: Otavas tryckeri AB, Keuru Finland 2007

ISBN 978-91-85000-38-8

Till Donatien den Beundransvärde.

PARIS, 27 MAJ 1789

Min kära Louise, det gläder mig att höra att ni blir väl behandlad i Bordeaux och ännu mer gläder det mig att ni tänker ägna er åt ett av de yrken som gör mänskligheten mest nytta. Det är framför allt omåttligt gynnsamt för den som utövar det, trots sina faror och motgångar. Tyvärr är det sant att vi är utlämnade åt avundsjuka och hycklande människor – som ofta är de samma –, att en far som känner sig kränkt för att han själv inte har hunnit ta sin ännu ej könsmogna dotters oskuld eller en polisangivare som anser sig ha fått för magra mutor med alla krafter försöker att skicka oss i fördärvet. Nåväl, det handlar inte endast om att uppbringa en god kundkrets, även det material som kunderna förväntar sig att finna i en välhållen bordell måste införskaffas. Min har ett gott rykte vad beträffar de utbudna varornas fräschör och diskretionen som kunden möter. Min inrättning är lättillgänglig utan att karosserna behöver ställa sig på rad framför porten, vilket skulle se illa ut. Så avstå från att hålla er med egen vagn utan använd er hellre av de hyrkuskar som redan är införstådda med det här livet. Ni kallar på dem med en vissling, om inte en springpojke hämtar dem åt er; vissla och med ens står de till er tjänst. Ni lyfter raskt upp er packe, försedd med munkavle eller ej, fjättrad eller ej, vilket som, och så bär det iväg. Det

finns många droskor i Paris som kostar en livre och tio sous per körning, vilket är mycket, men utan dem skulle vi inte kunna ta oss härifrån alls.

Jag håller till på rue des Fossés-Saint-Germain, mitt emot Comédiens Français-teatern, ovanför *Zoppi*, ett kafé frekventerat av skönandar och i vars förmak ett oavbrutet spring alltså inte är något uppseendeväckande. Jag bebor två våningar som är förenade med en spiraltrappa. Jag har låtit ljudisolera några små rum för att skriken inte ska tränga ut till gatan, men jag måste erkänna att jag ännu inte äger en ledad stol som den Pidansat de Mairobert beskriver i sin bok *Espion anglais*. Jag har en ytterst smakfull matsal och salonger som är mycket vackra utan att vara överdådiga. Toalettrummen erbjuder alla de bekvämligheter som kräsna personer kan önska, lika mycket åt sig själva som åt de levande föremål som ställs till deras förfogande. Varken de öppna spisarnas eller lampornas skick lämnar något övrigt att önska, och om det enbart var mig det hängde på skulle vattenbärarna aldrig stå utan arbete. Jag låter bära upp bad lika enkelt som jag får hem maträtter från en ypperlig krögare. Jag har tre ordentligt låsta rum: i det ena förvarar jag småpojkar, i det andra småflickorna, medan det tredje är förbehållet Florian, en slav från Martinique som köptes mycket dyrt och som ibland får betjäna kunderna. För närvarande planerar jag att ordna ett avlångt rum med låg takhöjd på vindsvåningen där vi kan få barnen att spela upp pjäser. Jag skulle själv regissera dem, och jag är säker på att vi inte kommer att ha svårt att hitta lämpliga författare: det enda som behövs är lite fantasi, en god kännedom om världen och tillräckligt

med espri för att kunna skratta åt de ytterst grymma farserna i vilka våra varor figurerar. Endast Djävulen, om han fanns, skulle kunna skildra dem: det är ofta tal om blod och avföring, för att inte nämna de brännheta tårarna som smuggelbarnen står för.

Men låt oss återgå till vår verksamhet.

Ett ganska gammalt och nästan stumt par, Jacques och Jacqueline, sköter hushållet, medan jag får hjälp i mitt arbete av två mycket skickliga flickor. Den ena, Marthe Scapulaire, är den djärvaste och mest oförskräckta människa som jag har fått äran att träffa: hon skulle utan att blinka kunna röva bort ett barn mitt framför näsan på dess familj. Den andra, nästan dvärgväxt men full av list och utvägar, är Pinette som förr tjänade mina privata nöjen och har förblivit mig tillgiven. Jag är mycket nöjd med dem trots att de muttrar när de tvättar bort blodet som ofta fläckar golven. Utan dessa båda flickor skulle jag helt visst ha svårt att utöva mitt yrke på ett tillbörligt sätt. Så fort ni tänker börja som barnahandlerska bör därför ert första steg vara att säkra stödet från en eller två medhjälpare vars tystnad och lojalitet klarar alla prov. Jag känner dess värre ingen i Bordeaux som jag kan rekommendera er, men ni bör på intet sätt öppna er verksamhet innan ni har funnit den hjälp som krävs. Var tålmodig och försiktig, det kommer ni inte att ångra.

Så snart ni har funnit era förtrogna ska ni söka en passande lokal, det vill säga bekväm, inte för stor och bra belägen. Be med största försiktighet om kredit hos möbelsnickare, tapetserare och silversmeder, för jag ber er ta i beaktande att det är att föredra att till en början endast äga få ting men av oklanderlig

kvalitet och av goda hantverkare. Ni bör även veta – ty vi bör vara realistiska – att med mindre än en mirakulös tur kan ingen, eller näst intill ingen, uppnå den stilfullhet som fanns på rue des Deux-Portes hos Gourdan, med hennes harem av skönheter, hennes bassäng där Arabiens alla dofter härskade, hennes sjukkammare där impotens och frigiditet botades med Richelieupastiller och ett omtalat »monsterelixir«. Det skulle även behövas utrymme för ett helt lager av de tröstemedel som nunnor beställde av Gourdan; man hittade deras mångtaliga beställningar när hon dog. Vad beträffar de ljudisolerade rummen – kanske inreder ni bara ett till en början – är de inte en lyx utan en nödvändighet, ty vilka utsvävningar man än ägnar sig åt hos er är det viktigt att inget läcker ut. Mina brev kommer att visa er att det inte alltid är så lätt.

10

Förvärvet av material är grunden för vår verksamhet. Ni kommer mycket snart att lära känna era kunders smak och förstå vilka slags barn som passar dem. Ni ska beakta det när ni beräknar era priser. Jag vill framhålla att även förmögna kyrkans män håller hårt i plånboken och hellre skulle betala sin sedeslösa vällust med evig syndaförlåtelse. Vällustingarna är våra bästa kunder. De är roliga, bär västar med obscena broderier, priaposformade knappar och medaljonger med anspelade motiv. Jag antar att de gör likadant i Bordeaux. Min mest angenäma kund och min favorit bland vällustingarna är monsieur markis de Sade som dess värre tillbringar de flesta av sina dagar i fängelse. Jag saknar honom, ty han är aldrig till besvär, nöjer sig på sin höjd med att blotta sin natur för någon liten flicka som han run-

kar. Man måste emellertid ta sig tid att lyssna på de fabler och anekdoter som han nästan aldrig uttöms på och den säregna filosofi han utlägger timme efter timme, medan han doppar kringlor i ett glas portvin. Han är hövisk av naturen och blir inte ond när jag skrattande kör ut honom för att jag inte förstår något av hans värtalighet, som till exempel när han hävdar att en verkan inte nödvändigtvis behöver en orsak. Har ni någonsin hört på maken?

Låt oss slutligen tala om de små flickorna och pojkarna. Tro nu inte att deras stora antal gör det lättare att infånga dem. Ni får inte lägga beslag på vilka som helst bara för att de ännu inte har tjänstgjort, inte heller göra förhastade infånganden enbart för att hinna före konkurrenterna, av vilka jag endast kommer att omnämna dem vid Palais Royal där för övrigt syfilisen sprids för allt vad tygen håller.

Välj klokt, för även i detta fall är det kvaliteten som går före allt. Glöm aldrig det.

Marguerite

PARIS, 30 JUNI 1789

12 | Jag tror mig ha mycket att lära er, kära Louise, både när det handlar om barnen och om priset som vi begär för dem. Det senare varierar kraftigt eftersom det beror på kvaliteten, utan att alltför stor hänsyn tas till att kunden även kan ha användning för en gnällig och förgänglig vara. Att abbé Gorgibus roar sig med att ha oralsex i två dygn eller att monsieur Lepape, upphetsad som en mulåsna, skär upp magen på ett barn ända till naveln och låter henne gå hädan under väldiga skrik, det kommer på ett ut. Jag har i alla fall aldrig gjort som de oärliga matronor som bryskt tvättar femtonåriga skorstensfejare som redan har tjänstgjort åtskilligt, eller lämnar fram någon liten flicka vars oskuld har återställts fem eller sex gånger med sieur Mailles vinäger. Den här sortens bedrägerier är icke desto mindre vanligt förekommande i detta yrke där det mer än i alla andra borde krävas hederlighet. Materialet är inte alltid lätt att hitta, man kan till och med få den otrevliga överraskningen att upptäcka barn som smittats med syfilis redan i vaggan, men den risken är en del av ett yrke i vilket man inte alltid kan vinna. Visst är det en liten visdom som jag inpräntar i er här?

Det krävs inte bara hederlighet utan även ordning, som kansler Paillard så ofta sade, denne man som hade godheten att göra folk av mig och att få mig på rätt spår. Jag har således för vana att tilldela barnen

namn, hur kortvarig deras tjänst än må vara, och när en kund efteråt nämner det kommer dess ansikte genast för mig igen. Jag ger er en liten överblick över dessa namn, som exempel:

Gul-och-Blå
Tuggade Stjärten
Lilla Martyren och Lilla Kraken
Dorentin den Förblindade
Röda Månen
Blodungen, Gråtungen och Knullungen
Fläckiga Snön
Prins Gråt
Jesusbarnet
Sprickan
Den Blodröda
Smärtans Krona
Lilla Asplövet
Sidenblek
Ylerskan

13

Ylerskan spelade mig emellertid ett mycket elakt spratt. Hon smet sin väg, rusade nedför trapporna, störtade ut på gatan och skrek som vore hon flådd levande – folk stannade upp för att titta och lyssna på henne – och ylande på detta vis fortsatte hon sedan nedför rue Dauphine ända till Pont Neuf där hon kastade sig i Seine. Det uppstod en viss oro som jag blev tvungen att lugna på det sätt som är gängse i liknande fall. Ylerskan hade just fyllt tio år under vintern, kring Saint-Nicolas dag. Efter den stora uppståndelse som hon orsakade har jag för vana att binda barnen ordentligt eftersom det uppenbarligen

inte räcker med att hålla fast dem. Jag använder grova, järnhårt knutna remmar. Flickorna är djärvare än pojkarna och envisare med att vilja göra sig fria. De slår omkring sig, slingrar sig och försöker lösgöra sig med tänderna. Vissa barn dör till och med av kvävning och raseri innan de har rörts. Jag ska tala med er om deras små kroppar senare.

Det är nu dags att jag berättar för er om hur vi införskaffar barnen, eftersom denna konst utgör en av grunderna för vår handel. Tro mig, de prostituerades barn är ingenting värda ty redan vid sex års ålder är de som dresserade apor som inte längre förvånas över någonting. Jag kommer inte heller att tala med er om dem som uppfostras på landet och som naturens skådespel så fullständigt har avtrubbat att de däri inte ser något onormalt. De fattiga flickorna och tiggerskorna i städerna är lätta att locka till sig eftersom de alltid är hungriga, men den tid ni trodde er vinna på att få dem i fällan förlorar ni på att få dem rena. Inte att förglömma är dessa barn till stor besvikelse, ty vana vid allt ont kan de med nöd och näppe framtvinga några tårar, vilket inte är tillräckligt för finsmakarna. Vad gäller de invaliderade barnen kan jag inte förneka att de erbjuder högklassig njutning, och att de utan ögon, armar eller ben ändå visar en väldig iver att komma undan. Men under nuvarande omständigheter är det bäst att glömma dem: de har blivit så dyra att jag inte ens lyckas komma över enkla små puckelryggar eller riktiga dvärgar längre. Föräldrarna känner deras värde, tro mig. Ja, jag vet, de utbjuds förvisso i Neapel och Rom, men det är varor som är åtminstone fjorton år gamla. De bästa handelsvarorna som man kan finna för närvarande

är de parisiska köpmännens små flickor. De har ingen aning om någonting och är ganska välvårdade. Deras hull är mycket välgött, i synnerhet hos dem vars föräldrar driver matvaruhandel. De är mjuka och sjåpiga, sjåpiga till den grad att de får oss att frukta för våra trumhinnor.

Det är vid skoldagens slut som jag får tag på dem, ty de har inte fått någon förvarning, och dessutom är de sedan sina allra tidigaste år vana att respektera rikt klädda människor. Eftersom alla yrken har sina baksidor får även vi otrevliga överraskningar, och så sent som i förra veckan berättade alldeles troskyldigt en liten sötnos som bodde hos sina morföräldrar för mig att mormor höll henne medan morfar vrålade öppnade himmelrikets portar åt sig. Jag lät henne gå, vilket är synd ty hon var endast åtta år och av den där grönblanda sorten som är så uppskattad.

Igår på Champs-Élysées träffade jag Nancy, en väninna från London. Hon är mycket trevlig och berättade ingående för mig om allt som händer i London och även om det sätt på vilket hon får in *la poire d'angoisse** efter att ha bjudit på godsaker två tre gånger. »*Open your little mouth, my darling...*« Jag erkänner att jag ibland har använt mig av detta konstgrepp, men det är att i onödan beröva kunden en stor del av dennes nöje då vi ju har så bra ljudisoleringar.

Adjö så länge, kära väninna, era brev gör mig förtjust.

Marguerite

* *Våndans päron*. Mycket plågsam mekanisk maskin i metall som användes som munkavle under 1600- och 1700-talen. Ö. a.

PARIS, 2 OKTOBER 1789

16 | Ni ställer besynnerliga frågor, kära väninna. Vad? ...
Ni behöver inte oroa er för att en dödlig utgång – det är för övrigt den vanligaste – skulle kunna försätta oss i trångmål. Era idéer om att kasta säckar i floden bevisar att ni har läst för många av dessa engelska skräckromaner som säljs överallt i Paris. Ha hellre i åtanke att Anatomiska Institutionen ständigt är i behov av kroppar och att vi har många vänner på sjukhusen. De alltför långt framskridna kropparna lämnar vi på bårhuset, vilket jag medger inte alltid är lätt.

Bårhuset är en av de mest besökta platserna i Paris, och människor återser varandra där som om de vore vid Barrière du Combat*. Det ligger i det nedre högra fängelset i Grand Châtelet, vid foten av trappan som leder till tribunalerna. Det är ett anskrämligt kabinett där liken av drunknade och de som dödats på gatan visas upp: det är fler än femton varje natt. Sainte-Catherines sjuksystrar, för vilka detta utgör botgöring, tvättar de avlidna och täcker dem sedan med svepduk om pengarna räcker innan de förs till Innocents benhus.

Man ges tillträde till ett klibbigt litet kyffe där folk

* På rue de la Grange aux Belles låg det mycket uppskattade Barrière du Combat där man kunde satsa pengar i blodiga hundkamper. Ö. a.

står i kö och inväntar tillfället då de genom det lilla fönstret kommer att kunna beskåda kvarlevorna som en lakej belyser med sin beredvilliga fackla i utbyte mot några sous. Ty dörren har ett slags fönsterglugg från vilken det går att betrakta insidan om man håller för näsan. Stanken är enorm. Bårhuset stod aldrig tomt på besökare för några månader sedan när ett manshuvud som hittats i Bercy visades upp, tillagat med fläsk i ett lerkärl. Jag såg det, det var ett grått klot där hårslingor fortfarande klibbade fast, och ögonen var stora och vitkokade som på en fisk. Man fick aldrig reda på motivet.

Som jag redan har sagt er slutar våra barn ofta på det här stället. Då kan de beskådas, somliga lagda i salt med buken bebodd och redan i rörelse, medan klädplattorna, om de har dem kvar, har hängts upp bakom dem på en spik. Dessa barn är då så vanställda att till och med deras mödrar skulle ha svårt att känna igen dem. Man går alltså endast till bårhuset i underhållningssyfte.

Det var i Grand Châtelets trappa som jag upptäckte Chimaira, en skotska i tioårsåldern som anlant till Frankrike på jag vet inte vilka omvägar. Hon kunde inte ett ord på vårt språk, var ganska propert klädd fast inte utan konstigheter. Hon hade lejonfärgat hår, och hennes ögon, de underligaste jag någonsin har sett, var lika blekt gröna som den sibiriska smaragden. Jag beslutade först att behålla Chimaira för mina egna små nöjen men monsieur de Bitord erbjöd ett så bra pris för henne att jag lämnade henne åt honom. Hon överlevde inte attackerna som han under tre dagar oupphörligen utsatte henne för, och nu är jag förtvivlad över det. Förtvivlad över att hon är

död och förtvivlad över att hon endast fick lida en så kort stund. Förtvivlad över monsieur de Bitord och över mig själv, förtvivlad över det som var och förtvivlad över det som inte var. Här kan man tala om förtvivlan, kommer ni att säga. Då ska ni veta att just nu upplever vi alla sorter. Det börjar bli brist på färskvaror. Vi vet inte vad Nationalförsamlingens beslut kommer att utmynna i, och för en vecka sedan anlände ett regemente från Flandern, inkallat av hovet, till Versailles. Därför är också era vänliga brev till stor tröst för mig.

Er väninna Marguerite